

„Na pomoc těm, které vidíme trpět.“

K fenoménu soucitu ve filosofii J.-J. Rousseaua

Kateřina Sváčková

Předkládaná práce se pokouší tematizovat filosofickou kompozici fenoménu *soucitu* (fr. *pitié, compassion*, angl. *pity, compassion*) tak, jak byla na různých místech rozvrhována J.-J. Rousseauem, a na tomto základě předložit jakýsi „ornament soucitu“ jakožto fenoménu celistvého a proměnlivého zároveň.

Tento ornament skládáme nejprve co do jeho struktury ze tří skupin principů: za první citu, vášně, emoce a tzv. mravního smyslu (angl. *moral sense*); za druhé rozumu a uvažování; a za třetí obměn podob lásky k sobě (fr. *amour de soi*) a sebelásky (fr. *amour-propre*). V první části práce se nám rousseauovský soucit ve své šíři odhalí právě jakožto kombinace uvedených tří skupin principů.

Takto vystavěný individuální fenomén se následně pokoušíme aplikovat v prostoru morálním, sociálním a veřejném. V Rousseauově idealizované teorii prostřednictvím rozumových schopností a rozšířené lásky k sobě dochází ke zobecnění a extenzi soucitu až na úroveň kosmopolitní lásky k lidstvu (fr. *amour de l'humanité*), a (tedy) lásky ke spravedlnosti (fr. *amour de la justice*). Promýšlíme soucit Rousseauem určený jako „zdroj morálních ctností“ či „zdroj společenských vztahů“, přičemž sledujeme proměnu jeho původní podoby a síly, „kvantity“ stejně jako „kvality“. Postupně, prostřednictvím uvedení Rousseauových textů do souvislosti se spisy jeho předchůdců i s následným „druhým životem“ rousseauovského soucitu, tak dospíváme k určení tří odlišných forem tohoto fenoménu: *přirozenému soucitu, transformovanému soucitu a zvrácenému soucitu*.

Práce se pokouší demonstrovat, že *transformovaný soucit*, jenž kromě citu zahrnuje i aspekty sebelásky a rozumu, by jako jediný snad mohl naplnit kýžený potenciál základního kamene morálky ve společnosti; že však nakonec též *právě proto* takto fungovat nemůže, anebo alespoň nikoliv dostatečně a sám.